Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XIII. — Wydana i rozesłana dnia 12 kwietnia 1878.

30.

Ustawa z dnia 18 lutego 1878,

o wywłaszczaniu w celu budowania i utrzymywania w ruchu kolei żelaznych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Wykonanie prawa wywłaszczenia służy w całej rozciągłości, dozwolonej w §. 365 powszechnej księgi ustaw cywilnych, każdemu przedsiębiorstwu kolejowemu, o tyle, o ile władza administracyjna rządowa, do tego powołana, uzna użyteczność powszechną przedsiębiorstwa.

I. Przedmiot i rozciągłość wywłaszczenia.

§. 2.

Prawo wywłaszczenia wykonane być może w celu bądź trwałego, bądź też przemijającego wywłaszczenia tylko o tyle, o ile wymaga tego wybudowanie i utrzymanie w ruchu kolei żelaznej.

Obejmuje w szczególności następujące prawa:

1. aby odstąpiono grunty;

2. aby oddano źródła i inne wody prywatne;

3. aby dozwolono służebności i innych praw rzeczowych na nieruchomościach, jakoteż, aby uchylono prawa tego rodzaju i takie, których wykonywanie przywiązane jest do pewnego miejsca;

4. aby cierpiano środki, ścieśniające wykonywanie prawa własności albo innego prawa do gruntu lub kopalni.

Prawo wywłaszczenia wykonane być może także co do przynależytości przedmiotu wywłaszczenia.

§. 3.

Jeżeli zachodzi okoliczności, w §. 2 zastrzeżona, żądać można trwałego lub przemijającego odstąpienia gruntów o tyle, o ile jest to potrzebnem do wybudowania kolei, dworców, budynków nad koleją i przy dworcach, potrzebnych do ruchu kolei, lub na wszelkie inne budowy, które przedsiębiorstwo kolejowe obowiązane jest wznieść, tudzież na pomieszczenie ziemi i rumowiska, usunąć się mającego podczas budowy, nakoniec do otrzymania potrzebnego materyału, jako to rumowiska, kamienia surowego i żwiru.

Prawo żądania, aby odstąpiono grunt do czasowego użytkowania, nie rozciąga się na budynki i lokalności mieszkalne, ani też na takie grunty, których natura przez zamierzone użytkowanie, zmieniłaby się istotnie i trwale.

Właściciel gruntu, oddanego do przemijającego użytkowania, ma prawo żądać, aby przedsiębiorstwo kolejowe nabyło grunt, jeżeli użytkowanie trwa dłużej niż sześć miesięcy po terminie otwarcia ruchu, albo, gdyby był odstąpiony do użytkowania dopiero po otwarciu ruchu, dłużej niż dwa lata.

II. Przedmiot i rozciągłość wynagrodzenia.

§. 4.

Przedsiębiorstwo kolejowe obowiązane jest wynagrodzić wywłaszczonego za wszelki uszczerbek w majątku, przez wywłaszczenie zrządzony, płacąc mu wynagrodzenie odpowiednie przepisowi §. 365 powszechnej księgi ustaw cywilnych.

Za wywłaszczonego uważa się tego, do którego należy przedmiot wywłaszczenia, albo któremu służy prawo rzeczowe do przedmiotu wywłaszczenia, połączone z własnością innego przedmiotu.

§. 5.

Aby oznaczyć wynagrodzenie, mieć także należy na względzie te uszczerbki, które przez wywłaszczenie ponoszą uprawnieni do użytkowania i używania, dzierżawcy a których wywłaszczony musi wynagrodzić, o ile kwota, zapłacić się mająca jako wynagrodzenie za przedmiot wywłaszczenia, nie ma służyć na zaspokojenie roszczeń do wynagrodzenia przeciw wywłaszczonemu wynoszonych.

§. 6.

Jeżeli wywłaszcza się kogo tylko z części posiadłości gruntowej, natenczas dla oznaczenia wynagrodzenia mieć należy na względzie nie tylko wartość gruntu, który ma być odstąpiony, lecz także zmniejszenie wartości, któremu ulega pozostająca część gruntu.

§. 7.

W oznaczaniu wynagrodzenia nie uwzględnia się tych stosunków, co do których widocznem jest, że sprowadzone zostały umyślnie, aby na ich podstawie zażądać większego wynagrodzenia.

Wartość szczególnego upodobania, tudzież wzrost wartości przedmiotu wywłaszczenia z powodu założenia kolei żelaznej, nie bierze się na uwagę przy obliczaniu wynagrodzenia.

§. 8.

Wynagrodzenie zapłacić należy gotówką. Jeżeli wywłaszczenie jest trwałe, płaci się sumę kapitału, jeżeli przemijające, wypłaca się rentę.

Ale jeżeli w skutek przemijającego wywłaszczenia następuje zmniejszenie wartości, nie uwzględnione przy ustanowieniu renty, natenczas, gdy wywłaszczenie przemijające ustaje, wynagrodzić należy właściciela przez zapłacenie mu pewnego kapitału.

§. 9.

Jeżeli suma kapitału, zapłacić się mającego, nie może być w zupełności oznaczona, ponieważ uszczerbku nie można naprzód ocenić, każda strona ma prawo żądać w stosownych odstępach czasu, najmniej jednorocznych, ustanowienia wynagrodzenia, należącego się za szkody, które w tym przeciągu czasu rozpoznać się dadzą.

Po upływie trzechletniego okresu, liczyć się mającego od chwili wykonania trwałego wywłaszczenia, a względnie gdy wywłaszczenie przemijające ustanie, żądać można, aby kapitał, który ma być zapłacony, został ostatecznie ustanowiony.

§. 10.

Przedsiębiorstwo kolejowe obowiązane jest dać na żądanie osoby uprawnionej do wynagrodzenia rękojmią, jako po wykonaniu wywłaszczenia zapłaci wszelkie wynagrodzenia (§. 8, 9).

Od skarbu nie można żądać dania rękojmi.

Rodzaj i wielkość rękojmi dać się mającej oznaczy na prośbę strony Sąd właściwy do oznaczenia wynagrodzenia, po wysłuchaniu obu stron. Sąd, zanim rozstrzygnie, wysłuchać może biegłych.

Dostateczność rękojmi osądza sąd podług swojego zdania.

III. Postępowanie co do wywłaszczania.

A. Ustanowienie przedmiotu i rozciągłość wywłaszczenia.

§. 11.

Przedmiot i rozciągłość wywłaszczenia ustanawia się na podstawie stosunków istotnych, dla wywłaszczenia stanowczych i z uwzględnieniem wyniku tych roztrząsań komisyjnych, które odbywają się dla zbadania projektu szczegółowego, przedstawiającego budowę kolei (obchodzenie administracyjne).

§. 12.

Przedsiębiorstwo kolejowe przedstawić ma ministerstwu handlu, oprócz projektu szczegółowego, plany skupu gruntów, sporządzić się mające oddzielnie podług gmin katastralnych, jako też wykazy zapotrzebowanych gruntów i praw.

W wykazach tych wymienić należy Sądy powiatowe, w których okręgach leżą gminy, tudzież wszelkie numera katastralne i rozległość parcel, co do których nastąpić ma wywłaszczenie, jakoteż zapotrzebowane grunty.

Ministerstwo handlu poddaje projekt ten tymczasowemu zbadaniu i jeżeli uzna, że może być wykonany, zarządza obchodzenie administracyjne kolei.

§. 13.

Komisya przeznaczona do obchodzenia administracyjnego składa się z reprezentanta Władzy administracyjnej krajowej, który jest przewodniczącym komisyi, z reprezentanta Inspekcyi ogólnej kolei żelaznych austryackich, tudzież z reprezentanta Władzy administracyjnej powiatowej. Wydział sejmowy wezwać należy, aby do uczestniczenia w komisyi przysłał delegata.

Nadto ministerstwu handlu zachowuje się prawo wzmocnienia komisyi ze względu na cele publiczne brane na uwagę.

Do komisyi tej wezwać należy przedsiębiorstwo kolei i przełożonych gmin, przez które kolej przechodzi.

§. 14.

Przed zarządzeniem obchodzenia administracyjnego przedsiębiorstwo kolei złożyć ma Władzy administracyjnej krajowej co do każdej gminy katastralnej wykaz nazwisk i mieszkań osób wywłaszczonych (§. 4), a względnie ich zastępców. Jeżeli grunty, które mają być wywłaszczone, są zapisane w księdze gruntowej, natenczas przytoczyć należy w wykazie także wykazy hipoteczne.

Wykaz ten, jakoteż plany skupu gruntów i wykazy, które podług §. 12 podane być mają, wystawić należy do przeglądania w gminie miejscowej, której się to tyczy, najmniej na dni 14 przed przybyciem komisyi obchodzącej.

Zarazem przez ogłoszenie, w gminie wywiesić się mające i w sposób tamże używany publikowane, podać należy do wiadomości wystawienie do przejrzenia, dzień od którego można przeglądać i termin w którym każdy interesowany wnosić może ustnie lub pisemnie do Władzy administracyjnej powiatowej zarzuty przeciw żądanemu wywłaszczeniu.

Terminy, w ogłoszeniach tych wyznaczone, z wyszczególnieniem gmin katastralnych, przez które zamierzona budowa ma przechodzić, podać należy do wiadomości za pomocą edyktu, który zamieszczony być ma jednorazowo w gazecie krajowej na ogłoszenia urzędowe przeznaczonej.

§. 15.

Dzień, w którym prawdopodobnie zaczną się w gminie rozstrząsania, wyznacza przewodniczący komisyi i podać go należy w gminie do wiadomości w sposób zwykle tam używany. Pomiędzy tem ogłoszeniem i rozpoczęciem roztrząsań upłynąć powinien przeciąg najmniej ośmiu dni.

Tych, którzy w czasie właściwym podali zarzuty do Władzy administracyjnej powiatowej, osobliwie wezwać należy do komisyi.

Każdemu interesowanemu wolno być obecnym podczas roztrząsań i czynić zarzuty przeciw żądanemu wywłaszczeniu.

Zarzuty, podane po ukończeniu roztrząsań w gminie, nie będą uwzględnione.

§. 16.

Przewodniczący komisyi starać się ma ile możności, aby się strony ze sobą porozumiały.

Gdy żądanie wywłaszczenia zostanie cofnięte, lub gdy wywłaszczony oświadczy, że gotów przystać na wywłaszczenie, zapisać to należy w utrzymywanym protokóle rozprawy.

Stosunki służące za podstawę rozstrzygnięciu co do żądanego wywłaszczenia należy w każdym przypadku zbadać a wyniki roztrząsań zapisać w protokóle z wyszczególnieniem zasad, których się trzymano.

W roztrząsaniach tych nie należy zastanawiać się nad pytaniem, jakie wynagrodzenie zapłacone być ma w skutek wywłaszczenia.

Roztrząsania te, o ile rozciągają się na więcej gmin katastralnych, zamknąć należy co do każdej gminy katastralnej i przedstawić władzy administracyjnej krajowej.

§. 17.

Władza administracyjna krajowa, zbadawszy przedstawione jej akta, ustanawia przedmiot i rozciągłość wywłaszczenia przez wydanie jednego lub więcej orzeczeń wywłaszczających.

Jeżeli rozstrzygnienie zawisłem jest od załatwienia pytania należącego do ministerstwa handlu, wstrzymać należy rozstrzygnienie, póki wniosek nie będzie stanowczo załatwiony.

§. 18.

Orzeczenia wywłaszczające doręczyć należy przedsiębiorstwu kolejowemu i wywłaszczonym a względnie tym osobom, o których urzędownie wiadomo, że prawo, wywłaścić się mające, na nie przeszło.

Orzeczenie wywłaszczające zaczepiane być może tylko przez tych wywłaszczonych, którzy w czasie właściwym podali zarzuty przeciw wywłaszczeniu, albo przez ich następców prawnych (§§. 14, 15), jakoteż przez przedsiębiorstwo kolejowe, drogą odwołania się, o tyle, o ile w orzeczeniu nie przychylono się do żądania strony, która się odwołuje.

Rekurs, który podać należy do Władzy administracyjnej krajowej, ma skutek odwłoczny. Termin odwołania się wynosi ośm dni.

O odwołaniu się rozstrzyga ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwem handlu i innemi ministerstwami administracyjnemi, w których zakres wchodzą pytania rozstrzygnąć się mające.

Udanie się na drogę prawa cywilnego co do pytania, który przedmiot i w jakiej rozciągłości ma być wywłaszczony, jest niedopuszczalne.

§. 19.

Gdy orzeczenie wywłaszczające nabędzie mocy prawa, osoby, przeciw którym wywłaszczenie jest skuteczne, obowiązane są zaniechać wszelkiej zmiany w przedmiocie wywłaszczenia nie będącej dalszem następstwem zwyczajnej gospodarki, chyba, że się inaczej umówiono, lub, że chodzi o zarządzenia do ocalenia przedmiotu wywłaszczenia potrzebne i nieodwłoczne.

§. 20.

Jeżeli grunt, będący przedmiotem wywłaszczenia, zapisany jest w księdze gruntowej, natenczas, gdy orzeczenie wywłaszczające stanie się prawomocne, Władza administracyjna krajowa, powołana do rozstrzygania w pierwszej instancyi, prosić ma Sąd hipoteczny o zanotowanie wywłaszczenia, dołączając środki potrzebne do sprawdzenia tożsamości gruntu, których, jeśli tego potrzeba, zażądać należy od przedsiębiorstwa kolejowego.

Sąd hipoteczny uskutecznić ma zanotowanie we właściwym wykazie hipotecznym.

Zanotowanie to ma taki skutek, że starający się o wpisanie, po tem zanotowaniu nastąpić mające, nie może nigdy utrzymwać, że nie wiedział o wywłaszczeniu.

§. 21.

Jeżeli mimo obchodzenia administracyjnego, potrzebna jest osobna lub dodatkowa czynność w celu ustanowienia przedmiotu, poddać się mającego przemijającemu lub trwałemu wywłaszczeniu, natenczas przedsiębiorstwo kolejowe podać ma prośbę do Władzy administracyjnej powiatowej, w której okręgu przedmiot leży, a w niej wymienić przedmiot i wywłaszczonego, dołączając środki potrzebne do sprawdzenia tożsamości przedmiotu i wyjaśnienie potrzeby wywłaszczenia a ze względu na to, wywłaszczenie przewieść należy.

W tym celu Władza administracyjna pierwszej instancyi zarządzić ma rozprawę, wzywając na nią obie strony.

Do dalszego postępowania stosują się przepisy §§. 16 aż do 20.

B. Oznaczenie wynagrodzenia.

§. 22.

O ile wynagrodzenie, dać się mające w skutek wywłaszczenia, nie zostało oznaczone drogą dopuszczalnej umowy między przedsiębiorstwem kolejowem a wywłaszczonym, ustanowione będzie sądownie.

Umowę taką uważa się za dopuszczalną tylko wtedy, gdy nie ma osób trzecich, któreby na podstawie swoich praw rzeczowych mogły żądać, aby je z wynagrodzenia zaspokojono, lub gdy te trzecie osoby dokumentem publicznym lub uwierzytelnionym pozwolą na zawarcie umowy.

Potrzeba dania tego przyzwolenia odpada, gdy chodzi o częściowe odstąpienie ciała hipotecznego i gdy pomimo odstąpienia hipoteka zatrzymuje bezpieczeństwo prawne, stosownie do §-fu 1374 powszechnej księgi ustaw cywilnych, inne zaś prawa rzeczowe oczywiście ucierpieć nie mogą na swojem bezpieczeństwie.

Obowiązkiem jest Sądu hipotecznego potwierdzić na prośbę strony istnienie wymaganego bezpieczeństwa a to po przekonaniu się o tem przez zbadanie stanu rzeczy.

§. 23.

Sądowe ustanowienie wynagrodzenia następuje na prośbę przedsiębiorstwa kolejowego; atoli wywłaszczony ma także prawo prosić o to, jeżeli przedsiębiorstwo kolejowe nie wystąpi z tą prośbą w przeciągu roku odkąd orzeczenie wywłaszczające nabyło mocy prawa.

Do ustanowienia wynagrodzenia właściwym jest Sąd powiatowy w którego okręgu wywłaszczenie ma być dokonane.

Do prośby o ustanowienie go dołączyć należy orzeczenie wywłaszczające, z dowodami potrzebnemi do sprawdzenia tożsamości przedmiotu wywłaszczenia.

W jednemże podaniu zanosić można prośbę co do wszystkich przedmiotów wywłaszczenia leżących w obrębie jednej i tej samej gminy katastralnej.

§. 24.

Sąd zbadać ma wszystkie stosunki, służące za podstawę ustanowieniu wynagrodzenia, podług zasad postępowania nie spornego, na miejscu, przyzwawszy do tego trzech biegłych.

Biegłych wybierze Sąd z listy biegłych, przyzywać się mających w przypadkach wywłaszczenia, którą Sąd krajowy wyższy po zniesieniu się z Władzą administracyjną krajową corocznie ma ustanowić i jednego z nich mianuje przewodniczącym.

Strony mogą czynić zarzuty przeciw zdatności biegłych aż dopóki się nie zaczną rozstrząsania. Zarzuty te należy z urzędu uwzględnić jeżeli Sąd uważa je za wiarogodne.

§. 25.

Sędzia wezwać ma biegłych, ażeby po obejrzeniu przedmiotu wywłaszczenia orzekli jakie wynagrodzenie ma być zapłacone.

Każdy biegły obowiązany jest oznajmić na jakich podstawach opiera swoje zdanie i na jakich innych zasadach polega jego obliczenie wartości.

W szczególności w tych przypadkach, gdy następuje wywłaszczenie tylko z części z posiadłości gruntowej, podać mają biegli oddzielnie obliczenie kwoty, która zapłacona być ma jako wynagrodzenie za zmniejszenie się wartości pozostałej części posiadłości gruntowej.

Jeżeli wynagrodzenie, które ma być dane wywłaszczonym, obejmować ma także wynagrodzenie za te uszczerbki, jakich doznają trzecie osoby, których roszczenia nie mają być zaspokojone z wynagrodzenia, należącego się za grunt wywłaszczony (§. 5), podać trzeba oddzielnie kwotę, przypadającą na wynagrodzenie tych uszczerbków.

Jeżeli powstanie spór co do podstaw, natenczas, gdyby jednastronatego żądała, opinią co do wynagrodzenia zapłacić się mającego dać należyosobno podług każdego spornego przypuszczenia.

§. 26.

Na żądanie obu stron ustanowienie wynagrodzenia rozciągnięte być może na takie przedmioty, o których nie ma mowy w orzeczeniu wywłaszczającem, jeżeli obie strony zgodzą się poddać przedmioty te wywłaszczeniu.

§. 27.

Jeżeli przedsiębiorstwo kolejowe mniema, że przez wykonanie jakiejś budowy, do której wzniesienia nie jest obowiązane, roszczenie do wynagrodzenia mogłaby się znacznie zmniejszyć, przedsiębiorstwo zastrzedz sobie może wybór pomiędzy rozmaitemi sposobami wykonania owej budowy i żądać, aby wynagrodzenie ustanowione zostało z uwzględnieniem każdego projektowanego sposobu wykonania.

§. 28.

We wszystkich takich przypadkach, gdy wywłaszczony podaje żądanie lub przedsiębiorstwo kolejowe czyni propozycyą, przewodniczący komisyi roztrząsającej obowiązany jest zaciągnąć to do protokołu; następnie zaś zapisać w protokóle opinią biegłych, słuszne podstawy i zasady na których ta polega, jakoteż uwagi i zarzuty stron, gdyby je czyniono.

§. 29.

Gdy przedsiębiorstwo kolejowe i wywłaszczony zgodzą się co do wynagrodzenia dać się mającego, zapisać należy tę ugodę w protokóle, jeżeli zastrzeżenia w §. 22 poczynione pozwalają na zawarcie umowy.

Jeżeli zastrzeżenia w §. 22 poczynione, na to nie pozwalają, ugoda wtedy tylko wzięta być może do protokołu, gdy kwota, na którą się zgodzono, nie jest mniejsza od podanej przez biegłych lub, jeżeli w razie różnicy zdań podano kilka kwot, od średniej tychże kwot.

Umowa zaprotokołowana z zachowaniem powyższych przepisów ma skutek ugody sądowej.

§. 30.

Jeżeli ugoda nie przyjdzie do skutku, natenczas Sąd, nie wiążąc się prawidłami dowodowemi, rozstrzygnie, ile wynagrodzenie ma wynosić, a, jeżeli zachodzą okoliczności, wzmiankowane w §. 25, ustęp 4, wyznaczy osobno sumę przypadającą na wynagrodzenie uszczerbku trzecich osób.

Rozstrzygnienie to zaczepione być może tylko za pomocą odwołania się.

Rekurs podać należy w przeciągu dni czternastu.

Podać go potrzeba w dwóch egzemplarzach. Jeden egzemplarz doręczony będzie przeciwnikowi żalącego się, któremu wolno jest podać w przeciągu dni czternastu swoje oświadczenie. Po nadejściu tego oświadczenia a względnie po bezowocnym upływie terminu, wyznaczonego na podanie tegoż, akta przedstawić należy z urzędu Sądowi krajowemu wyższemu.

Przepisy powyższe odnoszą się także do zaczepiania rozstrzygnienia Sądu krajowego wyższego.

Udanie się na zwyczajną drogę prawa, dla dochodzenia roszczeń, względem których, co się tyczy ustanowienia wynagrodzenia, zawyrokowano w postępowaniu, ustawą niniejszą przepisanem, nie jest dopuszczalne.

§. 31.

Jeżeli strona mniema, że podczas roztrząsań, które odbywały się podług §. 24, stosunki istotne, służące za podstawę ustanowieniu wynagrodzenia, przedstawione zostały nie dokładnie lub mylnie, może przed upływem terminu wyznaczonego na podanie rekursu przeciw rozstrzygnieniu sądowemu co do wynagrodzenia, prosić Sąd, który roztrząsania te zarządził, o obejrzenie naoczne.

Do prośby tej, jeżeli fakta lub stosunki stwierdzić się mające, są w niej dokładnie podane, należy się przychylić.

Ogledziny naoczne mają być zarządzone i uskutecznione podług przepisów o przeprowadzeniu dowodu dla wiecznej pamięci.

Jeżeli prośba podana będzie przed upływem ośmiu dni po doręczeniu rozstrzygnienia ustanawiającego wynagrodzenie, Sąd może na prośbę polecić posiadaczowi przedmiotu, naocznie obejrzeć się mającego, aby nie czynił żadnej zmiany utrudniającej uskutecznienie oględzin naocznych, aż do ich ukończenia.

Rekurs przeciwko zarządzeniu oględzin naocznych albo przeciw udzieleniu zlecenia powyżej wzmiankowanego, nie ma skutku odwłocznego.

§. 32.

Jeżeli przedsiębiorstwo kolejowe robi użytek z zastrzeżonego mu §. 27 prawa podania rozmaitych sposobów wykonania jakiejś budowy, Sąd rozstrzygnąć ma, co się tyczy wynagrodzenia, z uwzględnieniem każdego proponowanego sposobu wykonania, wybór zaś zostawić przedsiębiorstwu kolejowemu. Jeżeli

przedsiębiorstwo kolejowe, w przeciągu trzech miesięcy po doręczeniu tego rozstrzygnięcia, nie złoży w Sądzie oświadczenia, który sposób wykonania przyjąć postanowiło, wywłaszczony może żądać, aby to rozumiano tak, że przedsiębiorstwo kolejowe przyjmuje ten sposób wykonania, odnośnie do którego oznaczoną została najwyższa suma wynagrodzenia.

Sąd wydać ma na prośbę strony rezolucyą orzekającą co do wyboru wyrażając w niej sumę wynagrodzenia, które ma być zapłacone.

§. 33.

Wynagrodzenie sądownie ustanowione, jeżeli niem ma być pewien kapitał, zapłacone być powinno przed wykonaniem wywłaszczenia, chyba że na zasadzie przepisu §-fu 9-go zapłata nastąpić ma później.

Jeżeli przedsiębiorstwo kolejowe płaci kapitał dać się mający jako wynagrodzenie później niż w czternaście dni po zawarciu ugody, a względnie po doręczeniu rozstrzygnienia sądowego ustanawiającego wynagrodzenie, obowiązane jest zapłacić ustawowe odsetki za zwłokę, od dnia zawarcia ugody a względnie od doręczenia rozstrzygnięcia przypadające. Ale, jeżeli przedsiębiorstwo kolejowe zrobiło użytek z prawa zastrzeżonego mu w §-fie 27, w każdym razie obowiązane jest zapłacić odsetki za zwłokę od dnia doręczenia rozstrzygnienia, którem postanowione zostało wynagrodzenie z zastrzeżeniem wyboru.

§. 34.

Zapłacenie wynagrodzenia przez złożenie do Sądu następuje nietylko w przypadkach wyszczególnionych w §-fie 1425 Powszechnej księgi ustaw cywilnych, lecz także wtedy, gdy i o ile wynagrodzenie służyć ma na zaspokojenie roszczeń, które trzecie osoby wynosić mogą na zasadzie swoich praw rzeczowych. W tym jednak przypadku potrzeba złożenia do Sądu odpada, jeżeli w sposób odpowiadający przepisom §-fu 22-go będzie udowodnione, że pomimo wywłaszczenia, bezpieczeństwo praw rzeczowych, tym trzecim osobom służących, nie jest zagrożone.

Roszczenia tych trzecich osób zaspokojone być mają podług przepisów o podziale ceny kupna otrzymanej drogą licytacyi przymusowej. Jeżeli chodzi o przedmiot zapisany w księdze publicznej, wynagrodzenie zanotować należy hipotecznie z urzędu.

Zanotowanie to ma takie skutki, jak zanotowanie dokonanej licytacyi przymusowej.

IV. Wykonanie wywłaszczenia.

Prawa i obowiązki przedsiębiorstwa kolejowego i osoby wywłaszczonej.

§. 35.

Przymusowe wykonanie wywłaszczenia, postanowionego przez rozstrzygnienie prawomocne, albo przez umowę, zawartą podług §-fu 26-go, należy do Władzy administracyjnej powiatowej.

Takiego wykonania dozwolić się ma na prośbę przedsiębiorstwa kolejowego, jeżeli udowodni, że uczyniło zadość obowiązkom swoim co do zapłacenia lub

zabezpieczenia wynagrodzenia, które przed wywłaszczeniem dopełnione być powinny.

Wykonania wywłaszczenia nie tamuje okoliczność że przedmiot jego przeszedł od osoby, przeciw której zarządzono wywłaszczenie do trzeciej osoby, albo że co do tego przedmiotu zaszły inne zmiany prawne.

Wykonania przymusowego nie może także wstrzymać to, że rozstrzygnienie stanowiące o wynagrodzeniu lub o złożeniu rękojmi zaczepione zostało drogą rekursu.

§. 36.

Jeżeli przedsiębiorstwo kolejowe nie zapłaci wynagrodzenia przez ugodę lub sądownie ustanowionego albo rękojmi sądownie wyznaczonej nie złoży w przeciągu dni czternastu od zawarcia ugody, a względnie od chwili gdy rozstrzygnienie sądowe nabędzie mocy prawa, wywłaszczony zniewolić może przedsiębiorstwo kolejowe do zapłacenia wynagrodzenia i odsetków za zwłokę a względnie do złożenia rękojmi a to drogą egzekucyi podług przepisów o postępowaniu w sprawach spornych.

§. 37.

Dopóki wywłaszczenie nie jest dokonane, lub dopóki wynagrodzenie przez ugodę lub rozstrzygnienie sądowe nie jest postanowione, przedsiębiorstwo kolejowe i wywłaszczony mogą żądać od Władzy administracyjnej krajowej, która orzeczenie wywłaszczające wydała, aby je uchyliła, a to, przedsiębiorstwo w przeciągu roku od chwili, gdy orzeczenie nabyło mocy prawa, wywłaszczony zaś po upływie tego terminu.

Prawo to nie służy stronie, która prosiła już o sądowe ustanowienie wynagrodzenia.

Do żądania o uchylenie orzeczenia wywłaszczającego należy się przychylić, jeżeli nastąpiły warunki w ustępach powyższych przepisane.

Obiedwie strony zaczepiać mogą drogą rekursu orzeczenie Władzy administracyjnej krajowej. Przepisy §-fu 18-go, ustęp 3 i 4 stosują się także i do tego rekursu. Gdy orzeczenie to nabędzie mocy prawa, Władza administracyjna krajowa postarać się ma, aby Sąd hipoteczny wykreślił orzeczenie wywłaszczające zanotowane hipotecznie stosownie do §-fu 20-go.

§. 38.

Przedsiębiorstwo kolejowe obowiązane jest wynagrodzić szkodę, gdyby powstała z przyczyny iż nie postarało się o wykonanie wywłaszczenia.

O wynagrodzenie szkody tej może być pozwane na zwyczajnej drodze prawa.

V. Postępowanie w razie przerwy ruchu.

§. 39.

Jeżeli na kolei żelaznej, w ruchu będącej, w celu usunięcia przerwy ruchu lub jej zapobieżenia, potrzebne są nagłe środki, wymagające wykonania prawa wywłaszczenia, natenczas, nie uprzedzając stanowczego w tej mierze rozstrzygnienia ministerst wahandlu, można zastosować postępowanie skrócone, trzymając się przepisów następujących.

§. 40.

O zarządzenie rozprawy w celu ustanowienia przedmiotu i rozciągłości wywłaszczenia prosić należy Władzę administracyjną krajową z zachowaniem przepisów §-fu 21-go.

Władza ta wydeleguje przewodniczącego rozprawy, odbyć się mającej z uczestnictwem stron, który bezpośrednio po jej skończeniu wydać ma orzeczenie wywłaszczające.

Odwołanie się od tego orzeczenia nie ma skutku odwlocznego.

§. 41.

Przedsiębiorstwo kolejowe może prosić właściwy Sąd powiatowy o ustanowienie wynagrodzenia, udowodniając zarządzenie rozprawy w §. 40 wzmiankowanej

Przygotowania do dochodzeń, przeprowadzić się mających podług §-fu 24-go, poczynić należy tak, aby mogły odbyć się w dniu wyznaczonym na rozprawę co do przedmiotu i rozciągłości wywłaszczenia i aby mogły nastąpić bezpośrednio po wydaniu orzeczenia wywłaszczającego.

Sąd ustanawiając biegłych, nie jest obowiązany trzymać się listy w §. 24 wzmiankowanej.

VI. Roboty przygotowawcze.

§. 42.

Pozwolenie do wykonania robót przygotowawczych pod budowę kolei żelaznej uprawnia do wchodzenia na cudze grunta i wykonywania na nich robót technicznych potrzebnych do przygotowania projeku budowy.

Gdy osoby, którym czynności te są powierzone, chcą wchodzić do budynków lub miejsc ogrodzonych, albo usunąć przeszkody przez robotników napotkane, natenczas, jeżeli interesowany sprzeciwia się temu, Władza administracyjna powiatowa stanowi o potrzebie i dopuszczalności zamierzonych czynności.

Na prośbę interesowanego Władza administracyjna powiatowa postanawia rękojmią którą dać ma przedsiębiorstwo kolejowe ze względu na szkody zrządzone przez roboty przygotowawcze.

Wysokość wynagrodzenia dać się mającego ustanawia na prośbę jednej z dwóch stron Władza administracyjna powiatowa z zastrzeżeniem decyzyi na zwyczajnej drodze prawa.

VII. Przepisy końcowe.

§. 43.

Orzeczenia wydane w postępowaniu co do wywłaszczenia (§§. 18, 37) doręczane będą z zachowaniem przepisów, podług których doręczają się pisma sądowe do rąk własnych.

Jeżeli w postępowaniu przed Władzami administracyjnemi zajdzie potrzeba, aby stronę zastępował kurator, natenczas kuratora ustanawia Sąd właściwy na prośbę interesowanego, lub na przedstawienie Władzy administracyjnej.

§. 44.

Koszta postępowania co do wywłaszczenia i sądowego ustanowienia wynagrodzenia, o ile ich nie sprowadziła strona przez nieusprawiedliwione działania, ponosi przedsiębiorstwo kolejowe.

§. 45.

Sumy, w skutek przepisów ustawy niniejszej w Sądzie złożone, wydają się bez opłaty za zachowanie.

§. 46.

Przez wydanie ustawy niniejszej wyjmują się z mocy obowiązującej wszelkie rozporządzenia o ile tyczą się przedmiotów ustawy niniejszej i są przez nią uregulowane.

Do spraw, które już się toczą, przepisy ustawy niniejszej będą zastosowane o tyle, o ile nie chodzi o wykonanie rozporządzeń co do rozpoczęcia postępowania wydanych zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać.

§. 47.

Jeżeliby wykonywanie prawa wywłaszczenia podług §-fu 1-go ustawy niniejszej pozwolone było przedsiębiorstwu tramwajowemu kolej, którą przedsiębiorstwo to wybuduje, nie ma być uważana za taką, która na zasadzie §. 1 ustawy z dnia 19 maja1874 (Dz. u. p. Nr. 70) powinna być zapisana w księgach dla kolei żelaznych.

Do kolei żelaznych, do wybudowania których i utrzymywania w ruchu wykonywanie prawa wywłaszczenia służy na zasadzie powszechnej ustawy górniczej, przepisy ustawy niniejszej nie będą stosowane.

§. 48.

Wykonanie ustawy niniejszej poleca się ministrom handlu, spraw wewnętrznych, rolnictwa, sprawiedliwości i skarbu.

Wiedeń, dnia 18 lutego 1878.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Glaser** r. w. **Chlumecky** r. w.
Pretis r. w. **Mannsfeld** r. w.

31.

Ustawa z dnia 18 marca 1878,

o przedawnieniu podatków stałych, opłat za nadane pola górnicze i wyłączność poszukiwania, podatków konsumcyjnych, taks, opłat stęplowych i pośrednich.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

W przedmiocie przedawnienia opłat skarbowych jakoto: podatków stałych, opłat za nadane pola górnicze i za wyłączność poszukiwania, podatków konsumcyjnych, taks, tudzież opłat stęplowych i pośrednich, wydają się przepisy następujące:

Przedawnienie prawa wymiaru.

§. 1.

Prawo państwa do wymierzenia podatku na czas oznaczony lub od pewnego aktu przedawnia się zwyczajnie po czterech latach, co do stępli zaś i opłat pośrednich po pięciu latach. Przedawnienie zaczyna się z upływem roku administra-

cyjnego, w którym strona uczyniła zadość swemu obowiązkowi oznajmienia a względnie dostarczenia podstaw do wymierzenia lub wzięcia na przepis, albo, jeżeli obowiązek ten nie ciężył na stronie, z upływem roku administracyjnego, w którym odnośna powinność nastała.

§. 2.

Jeżeli dla tego, że strona zaniedbała obowiązku, podatek nie został wymierzony, lub należytość, którą bez wymierzenia urzędowego zapłacić należało, całkiem lub po części nie została zapłacona, terminy przedawnienia, w §. 1 ustanowione, liczyć się zaczynają dopiero od upływu roku administracyjnego, w którym Władza ujrzała się w możności wymierzenia należytości lub wzięcia jej na przepis.

Dla dokumentów, pism i innych środków dowodowych podlegających opłacie stęplowej, ale wygotowanych bez uiszczenia się z przepisanej należytości, termin przedawnienia w §. 1 ustanowiony liczyć się zaczyna dopiero z upływem roku administracyjnego, w którym Władza skarbowa dowiedziała się o takim akcie, lub w którym zrobiono z niego użytek urzędowy.

Ale jeżeli od końca roku administracyjnego, w którym nastała odnośna powinność, upłynęło już lat trzydzieści zanim Władza mogła przystąpić do wymierzenia lub wzięcia na przepis, prawo wymierzenia nie może już być wykonane, chyba że z aktu stęplowi podlegającego zrobiony został użytek urzędowy w którym to razie wymierzyć należy tę opłatę stęplową, która miała być uiszczona w czasie wygotowania dokumentu.

§. 3.

Prawo wymierzania kwot, o które w skutek mylnego wymiaru za małą sumę podatku wzięto na przepis, przedawnia się zwyczajnie w przeciągu dwóch lat, co do stępli zaś i opłat pośrednich w przeciągu trzech lat od upływu roku administracyjnego, w którym pierwotnie wymierzony podatek był płatny.

§. 4.

W przypadkach §§. 1 aż do 3 włącznie przedawnienie przerywa się przez czynności urzędowe uskutecznione w celu wymierzenia i stronie oznajmione. Z upływem roku administracyjnego, w którym uskuteczniona została ostatnia czynność urzędowa tego rodzaju zaczyna biedz nowy termin przedawnienia.

Przedawnienie prawa poboru płatnych podatków.

§. 5.

Prawo państwa do poboru podatków, które stały się płatnemi, pzzedawnia się w przeciągu lat sześciu od upływu roku administracyjnego, w którym podatek stał się płatnym.

§. 6.

Przedawnienie płatnych podatków przerywa się przez doręczenie nakazu płatniczego przeciw opodatkowanemu wydanego, przez zarządzenie egzekucyi lub przez przedłużenie terminu zapłaty.

Z upływem roku administracyjnego, w którym doręczono ostatni nakaz płatniczy, uczyniono ostatni krok egzekucyjny lub w którym upłynął ostatni termin zapłaty, zaczyna biedz nowy termin przedawnienia.

§. 7.

Jeżeli płatne podatki zabezpieczone są zastawem ręcznym, stosowane być mają przepisy §-fu 1483 Powszechnej księgi ustaw cywilnych.

Jeżeli płatne podatki zabezpieczone są przez zahipotekowanie lub ostrzeżenie depozytowe, natenczas w przeciągu 30 lat po zahipotekowaniu lub wpisaniu ostrzeżenia nie można czynić zarzutu przeciw dochodzeniu prawa tym sposobem nabytego, jakoby od tego czasu nastąpiło przedawnienie podatku.

Przepisy ogólne.

§. 8.

Ustawa niniejsza nie narusza przepisów ustawowych o przedawnieniu kar wymierzonych za przekroczenie ustaw o podatkach i opłatach innych innych skutków szkodliwych.

§. 9.

Ustawa niniejsza nabywa mocy od dnia 1 stycznia 1879.

Dla tych podatków, co do których pretensye państwa powstały zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, przedawnienie zaczyna się od dnia, w którym ustawa niniejsza nabędzie mocy obowiązującej, jeżeliby podług przepisów ustawy niniejszej przedawnienie to nie miało zacząć się później.

§. 10.

Wykonanie ustawy niniejszej polecam Moim ministrom skarbu i rolnictwa.

Wiedeń, dnia 18 marca 1878.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w. **Mannsfeld** r. w.

32.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 2 kwietnia 1878,

stanowiące że ustawa z dnia 1 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43), o wykonywaniu kar uwięzienia w aresztach odosobnionych wykonywana być ma w zakładzie karnym dla mężczyn w Pilzni.

Na zasadzie §-fu 16-go ustawy z dnia 1 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43) o wykonywaniu kar uwięzienia w aresztach odosobnionych i o ustanowieniu komisyj do wykonywania tychże kar, ministerstwo sprawiedliwości rozporządza, że przepisy ustawy tej wykonywane być mają w zakładzie karnym dla mężczyzn w Pilzni od dnia otwarcia tegoż zakładu karnego.

Glaser r. w.

33.

Obwieszczenie ministerstwa handlu z d. 2 kwietnia 1878,

o zmianie kilku przepisów dokumentów koncesyjnych c. k. uprzyw. kolei prasko-duchcowskiej.

Odmiennie od §. 8 dokumentu koncesyjnego z dnia 25 czerwca 1870 (Dz. u. p. Nr. 97), tudzież §. 4 dokumentu z dnia 4 września 1872 (Dz. u. p. Nr. 142), tyczących się linij c. k. uprzyw. kolei prasko-duchcowskiej, zaprowadzają się na zasadzie ustawy z dnia 15 lipca 1877 (Dz. u. p. Nr. 64), o taryfach maksymalnych dla przewozu osób na kolejach żelaznych, jakoteż w skutek w Najwyższego upoważnienia, w miejscu przepisów tyczących się przewozu osób następujące prawidła obowiązujące od dnia 15 maja 1878.

1. Dla przewozu osób ustanawia się następującą taryfę najwyższą:

		od osoby i kilometra:
dla I klasy	. . . .	4·8 centa,
„ II „	. . . .	3·6 „
„ III „	. . . .	2·4 „

waluty austryackiej w srebrze.

2. Dla pociągów pospiesznych kwoty taryfowe te podwyższone być mogą o 20 od sta, jeżeli takowe składają się nietylko z wagonów I klasy i jeżeli średnia chyżość tych pociągów (razem z zatrzymywaniem się na stacyach) na tych częściach kolei, gdzie nie ma wzniesień po 15 na tysiąc i większych, wynosi najmniej 37 kilometrów, na częściach zaś kolei, gdzie są wzniesienia po 15 na tysiąc i większe, najmniej 24 kilometry na godzinę.

3. Dla pociągów mięszanych taryfy powyższe zniżyć należy o 20 od sta. Wyjątki od tego, dozwolone jedynie na tych częściach kolei, na których tylko mięszane pociągi są w ruchu, wymagają wyraźnego pozwolenia c. k. ministerstwa handlu.

4. Aż do dalszego rozporządzenia uwalnia się Spółkę od obowiązku utrzymywania wagonów IV klasy (dla stojących).

Gdyby okazało się potrzebnem jeszcze większe zniżenie a gdyby w tym przypadku spółka nie mogła zgodzić się na odpowiednie zmniejszenie ceny w wagonach III klasy, obowiązana jest zaprowadzić na żądanie c. k. ministerstwa handlu na częściach kolei, które ministerstwo wskaże, IV klasę (dla stojących) z ceną taryfową po 1·5 centa waluty austryackiej w srebrze od osoby i kilometra.

5. Na jednej i tej samej linii, w tym samym kierunku i pod temi samemi warunkami, ogólne koszta przewozu do stacyi bliżej leżącej nie mogą być większe niż do odleglejszej.

6. We względzie taryf do przewozu pakunków, powozów i zwierząt żywych w związku z przewozem osób, jakoteż we względzie wszelkich postanowień podrzędnych, tyczących się przewozu osób, stanowić będzie tylko c. k. ministerstwo handlu po wysłuchaniu Spółki.

Na każdą kartę podróżną całą, wyznacza się bezpłatny ciężar pakunku w ilości 25 kilogramów, na każde półkarty w ilości 12 kilogramów.

7. Wszelkie nowe taryfy przewozu osobowego, jakoteż wszelkie uchylenia lub zmiany taryf już istniejących, obowiązana jest Spółka podać do wiadomości publicznej stosownie do rozporządzeń c. k. ministerstwa handlu przynajmniej na dni 14 przed zaprowadzeniem tychże postanowień taryfowych.

8. Postanowienia powyższe nie naruszają przepisów tyczących się przewozu wojskowych.

Chlumecky r. w.